

קונטרס

כבוד רבו

יחזק ויאמץ את כל בחור, שיכבד את רבו ואת
המשגיח, ויקנה לעצמו מדת דרך ארץ, ויגלה
ממעלת הבחור הזוכה להיות מקרב אל רבו
ז"ל.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבונו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: אֵין עוֹד מְצוּה
חַמּוּדָה אָצְלוּ יִתְבָּרַךְ כְּכּוּד רַבּוֹ, כִּי כֹּךְ
אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סְנֵהֲרִין ק"י): כָּל
הַחּוֹלֵק עַל רַבּוֹ כְּחוֹלֵק עַל הַשְּׂכִינָה,
וְאָמְרוּ (ש"ס): כָּל הָעוֹשֶׂה מְרִיבָה עִם רַבּוֹ
כְּעוֹשֶׂה עִם שְׂכִינָה. וְאָמְרוּ (ש"ס): כָּל
הַמְּתַרְעֵם עַל רַבּוֹ כְּאֵלוֹ מְתַרְעֵם עַל
הַשְּׂכִינָה. וְאָמְרוּ (ש"ס): כָּל הַמְּהַרְהֵר אַחֵר
רַבּוֹ, כְּאֵלוֹ מְהַרְהֵר אַחֵר שְׂכִינָה. הֲרִי
שְׂצָרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשָׁמַר עַל כְּבוֹד
רַבּוֹ, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמְכַבֵּד וּמְשַׁמֵּשׂ תָּמִיד
אֶת רַבּוֹ, שְׂאֵז אֶל רַב טוֹב הַגְּנוּז
וְהַצָּפוֹן יִזְכֶּה.

(אמרי מוהר"ש, חלק ב', סימן תתל)

א.

צריכים מאוד לשמור בכבוד הרב והמשגיח

בנים יקרים, תלמידים אהובים! חכמינו הקדושים
אומרים (עין ילקוט ואתחנן תתמא): "ושננתם לבניך" (דברים ו,
ז) — אלו תלמידיו, מפאן לתלמידים שהם קרויים
בנים; וכשם שהתלמידים קרויים בנים, כך הרב קרוי
אב. ולכן המצוה הכי גדולה לתלמיד בישיבה —
לכבד את רבו שמלמדו תורה. הרב שמלמד את
התלמידים תורה, הוא נקרא אבא, ולא סתם אבא, אלא
אבא נצחי, עד כדי כך, שאומרים חכמינו הקדושים
(בבא מציעא לג.): אבדתו ואבדת רבו — שלו קודמת;
אבדת אביו ואבדת רבו — של רבו קודמת, שאביו
הביאו לעולם הזה, ורבו שמלמדו חכמה, מביאו לחיי
העולם הבא. למדים מפאן דבר נפלא מאד — אחד
אבד אבדה, למצא את אבדתו, זה בא קדם הכל. רבנו

ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן פח): כשָאדם חוֹטֵא, הוא מֵאבֵד אֲבֹדוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיב, י'): "תִּאֲוֹת רָשָׁעִים תֵּאבֵד"; עַל-יְדֵי הַתִּאֲוֹת וְהַעֲבֹרוֹת שֶׁאָדָם חוֹטֵא, הוּא מֵאבֵד אֲבֹדוֹת, חֲלָקֵי נִשְׁמָתוֹ יוֹרְדִים בְּגִלוֹת גְּדוּלָה מְאֹד, וְרַע וְמָר לוֹ. וְלִכֵּן כָּל אֶחָד צָרִיף לְהִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה, וּלְחַפֵּשׂ אַחַר הָאֲבֹדוֹת שְׁלוֹ, וְהוּא קוֹדֵם לְכֻלָּם! וְלִכֵּן כָּל תַּלְמִיד וְתַלְמִידָה, אִם רַק יִזְכֶּה לִישׁוּב הַדַּעַת, לִישֵׁב אֶת דַּעְתּוֹ אִיךָ עָבְרוּ עָלָיו עַד עַכְשָׁו הַיָּמִים, הַשְּׁבוּעוֹת, הַחֲדָשִׁים וְהַשָּׁנִים, שֶׁנִּכְשַׁל בַּפְּגָם הַבְּרִית — הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, הַחֲטָא הַכִּי מַגְנָה, הַחֲטָא שֶׁפּוֹגֵם אֶת הַמַּח, שֶׁעוֹקֵר מֵהָאָדָם אֶת הָאֱמוּנָה, עָלָיו לְהִתְעַסֵּק קֹדֶם בְּאֲבֹדוֹתָיו, וְאַחֲרֵי-כֵן בָּאָה אֲבֹדַת רֵבּוֹ. אומר רַבֵּנוּ ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קפח), שֶׁצָּרִיכִים לְנַסֵּעַ אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֵת, הוּא הָרַב הָאֱמֵת, כְּדֵי לְחַזֵּר אֶל אֲבֹדָתוֹ. כִּי כָּל הָאֲבֹדוֹת שֶׁל הָאָדָם נִמְצְאוֹת אֶצֶל הַצַּדִּיק, וְהַצַּדִּיק יַחְזִיר לוֹ אֶת אֲבֹדָתוֹ שֶׁאֲבֵד. וְלִכֵּן אֲבֹדַת אָבִיו וְאֲבֹדַת רֵבּוֹ — אֲבֹדַת רֵבּוֹ קוֹדֶמֶת, שֶׁהָאֵב מְבִיאוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה, אֲבָל הָרַב מְבִיאוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. קֹדֶם אָדָם צָרִיף בְּעִצְמוֹ לְהִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה, כָּל בַּחֹר צָרִיף לְהִתִּישֵׁב בְּזֶה הָעוֹלָם — "מָה עָשִׂיתִי עַד עַכְשָׁו, אִיךָ אֲנִי מְלַכְלֵךְ בְּזִהְמַת תִּאֲוֹת נְאוּף, אִיךָ טִמְאַתִּי אֶת עֵינַי בְּהַסְתַּכְּלוּת רָעוֹת, אִיךָ טִמְאַתִּי אֶת אֲזְנֵי עַל-יְדֵי שִׁשְׁמַעְתִּי כָּל מִינֵי נִבְלָה, קָרָאתִי כָּל מִינֵי הַבְּלִים וּדְבָרִים

שֶׁל מַה בְּכֹף בְּעֵתוֹנִים וְכוּ', הֵייתִי בְּכַעַס וּרְצִיחָה, דִּבְרַתִּי כָּל מִינֵי דְבוּרֵי שְׁקוּץ, תְּעוּב וְזֵהוּם, לְשׁוֹן הָרַע, רְכִילוֹת, לִיְצָנוֹת, וְאִין אֵיבָר אֶחָד אֲצְלִי מְסַדֵּר וּמְתַקֵּן. וְלָכֵן אֲבַדְתוּ קוֹדֶמֶת לְכָל הָאֲבֹדוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, קִדְּם כָּל אָדָם וּבִפְרָט בְּחוּר, צָרִיף לְהִתְעוֹרָר בְּתִשׁוּבָה, וּלְחַפֵּשׂ אַחַר אֲבֹדָה שְׁלוֹ, אֲבָל הֵיכָן מוֹצְאִים אֶת הָאֲבֹדָה שְׁלוֹ? אֲצֵל הַצְּדִיק. וְלָכֵן צָרִיף כָּל אֶחָד לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הָאֵמֶת שֶׁהוּא רַבּוֹ, בְּחוּר שְׁלוֹמֵד בִּישִׁיבָה, צָרִיף מְאֹד מְאֹד לְהִזְהָר בְּ"כְבוֹד רַבּוֹ", כִּי רַבּוֹ מְבִיאוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. בְּוַדַּאי יֵשׁ מִצּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל כְּבוֹד אָב וָאֵם, וְצָרִיכִים לְכַבֵּד אֶת הַהוֹרִים, אֲבָל קִדְּם חַיֵּב בְּ"כְבוֹד רַבּוֹ", כִּי הַרְבֵּי מְבִיאוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְאִינָם סוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה, הַהוֹרִים הוֹלִידוּ אֶת הַבֵּן, וְצָרִיכִים לְכַבֵּד בְּמֵאֹד מְאֹד בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ הַכִּי גְדוֹלָה. וְחֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (קְדוּשֵׁין ל'): בְּזִמְן שֶׁאָדָם מְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, אוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: מַעֲלָה אָנִי עֲלֵיהֶם כְּאֵלוֹ דִּרְתִּי בִּינֵיהֶם וְכַבְדוֹנִי; אֲבָל "כְּבוֹד רַבּוֹ" עוֹלָה עַל הַכָּל. הַרְבֵּי שֶׁמְלַמֵּד אוֹתָהּ תוֹרָה, הָרֵאשׁ יִשִּׁיבָה שְׁמִתִּיגַע עִמָּהּ, הַמְשַׁגֵּיחַ שֶׁשׁוֹמֵר עָלֶיהָ, אוֹתָם צָרִיכִים לְכַבֵּד יוֹתֵר מִכָּלֵם. וְלָמָּה? כִּי הֵם יִגְעִים וְטוֹרְחִים אֶתָּה לְהַעֲמִידָהּ עַל יְסוֹד מוֹסֵד. רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ח'), שֶׁצָּרִיכִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְמַצֵּא רַבִּי כְּזֶה, שֶׁיִּכּוֹל לְזַכֵּךְ אוֹתוֹ וּלְטַהֵרוֹ, וּלְהַבִּיאוֹ אֶל חֲדוּשׁ הָעוֹלָם, הֵינּוּ

שִׁיזְכָּה לְמַח נְקִי כְּזֶה, שְׂיִתְחִיל לְרֹאוֹת וּלְהִבִּין אִיךְ
 שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ בְּכָל יוֹם, בְּכָל
 שָׁעָה וּבְכָל רִגְעַ מִמַּשׁ חֲדוּשׁ הַבְּרִיאָה, לְהַרְגִישׁ רוּחַנִיּוֹת
 אֱלֹקוֹת. זֶה נִקְרָא רַבִּי אֲמַתִּי, שְׂיִכּוֹל לְהַחֲדִיר בְּךָ גְלוּי
 אֱלֹקוֹת, עַד שְׂאֵתָה מִתְחִיל לְהִבִּין וּלְהִתְבּוֹנֵן, שְׂכָל
 הָעוֹלָם כְּלוֹ מְחַדֵּשׁ, זֶה לֹא עוֹלָם שְׂנִבְרָא לְפָנַי חֲמִשָּׁת
 אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת וְשָׁשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה, אֲלֹא בְּכָל יוֹם,
 בְּכָל שָׁעָה וְרִגְעַ, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ,
 וְזֶה נִקְרָא חֲדוּשׁ הָעוֹלָם. וְלִזֶּה זוֹכִים עַל-יְדֵי רַבִּי אֲמַתִּי,
 שְׂמַחֲדִיר בְּךָ גְלוּי אֱלֹקוֹת, שְׂתַחֲיָה רַק עִמּוֹ יִתְבַּרְךָ,
 שְׂתִדַּע שְׂאִין לְךָ בְּזֶה הָעוֹלָם רַק הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׂמוֹ!
 וְזֶה נִקְרָא רַבּוֹ הָאֲמַתִּי, שְׂלִמַד אֲצִלוֹ רַב חֲכָמָתוֹ, וְרַבִּי
 כְּזֶה צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְכַבֵּד, שְׂזֶה "כְּבוֹד רַבּוֹ".

וְלִכֵּן בַּחֲזוֹר הַלּוֹמֵד בִּישִׁיבָה אֲצִל רֹאשׁ יְשִׁיבָה, צְרִיךְ
 לִידַע שְׂזֶהוּ רַבּוֹ, וְעָלָיו לְמָסַר נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ. וְכֵן צְרִיךְ
 לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת הַמְּשָׁגִיחַ, שְׂעֵמֶל וְדוֹאֵג שְׂיִהְיֶה לוֹ כָּל
 הַגְּשָׁמִיּוֹת הַדְּרוֹשָׁה: אֲכָל לְאָכַל, לִינָה לְלוֹן, וְשְׂהַמְקוֹם
 יְהִיָּה נְקִי בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִיּוֹת. וְלִכֵּן אֲשָׁרִי הַבַּחֲזוֹר
 וְהַתְּלָמִיד, שְׂזוֹכִים לְכַבֵּד אֶת רַבָּם שְׂמְלָמָדָם תּוֹרָה, וְאֶת
 הַמְּשָׁגִיחַ שְׂעוֹזֵר לָהֶם בְּרוּחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וּמְכָל שְׂכֵן
 וְכָל שְׂכֵן רַבּוֹ, שְׂמְדַבֵּק אוֹתוֹ לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 שְׂמַחֲדִיר בּוֹ אֲמוּנָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, שְׂמְלָמָדוֹ אִיךְ לַעֲבֹר אֶת

זו העולם, את הרבי הזה צריכים מאד לכבד וליקר, ולמסר נפשו בעבור "כבוד רבו" שלמד אצלו רב חכמתו. ועליו אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ערובין ה, א): כל המקבל פני רבו, כאלו מקבל פני שכינה; כי מהו הרב והצדיק שבדור? הוא בעצמו נכלל באין סוף ברוך הוא, אין לו כבוד שום הסתכלות בזה העולם, אין לו כבוד שום דבור בזה העולם, אין לו כבוד שום עשייה בזה העולם, אף-על-פי-כן הוא משליך את חכמתו ואת דעתו ואת כל השגתו, ויורד למטה, אל בבור פגום שנכשל בפגם הברית — הוצאת זרע לבטלה, שנכשל בכל העברות שבעולם, הוא מלביש עצמו בכל מיני לבושים, ומדבר עמו, מחזקו ומעודדו ומשמחו, ומדבר עמו כפי שמדברים עם חבר טוב, אם התלמיד יבין וישכיל שהרבי משחק עמו משחקים, ומלביש עצמו בלבושים (כמובא לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן צא), שהצדיק, הרב, מלביש עצמו בשיחות חלין, כדי שגם בחורים פגומים ופשוטים יבינו דבריו, בשעה שהוא פי מליון גבה מהם. אם התלמיד יבין דבר זה, אזי יקבל הרבה מרבו, כי הוא מכבד אותו, שזהו "כבוד רבו", אבל אם מתחיל לזלזל ברבו וחושב (כבא מציעא פד.): מאי אהנת לי, מה הם הועילו לי, ומתחיל להחציף פניו נגדם, אזי מתחציף כלפי השכינה, ועליו אמרים חכמינו הקדושים (ערובין סג.): כל המורה הלכה בפני רבו חיב מיתה; הלא

יש לך את הרב, ואיך לא תתבייש להתגדל ולהראות שגם אתה כבר משהו ומבין ענין, בשעה שאתה בעצמך יודע היטב מי הביאך לגדלה זו שתוכל ללמד. ולכן זהו הנסיון הגדול ביותר לתלמיד, שיזהר ב"כבוד רבו", ולא פמצוי, שבמשך הזמן הוא מתחיל לפער פיו הטמא לדבר על הצדיק, הרב, שזה מה שאנו רואים בישיבות, שישנם בחורים עזי פנים, הראש ישיבה מסר נפשו להסבירם את הגמרא, נתח להם את הסגיה, עד שהבינו אותה היטב, למד עמהם את ההלכה, עד שיודעים איך להתנהג, ולבסוף מחציפים פניהם נגדו, או כנגד המשגיח שמסר נפשו בעבור טובתם, שיהיה להם אכל לאכל והיכן לישן וכו', הלא זו רשעות מאין כמותה, ובפרט מי שמתחצף נגד הצדיק האמת הדבוק באין סוף ברוך הוא, המלמד אותך אמונה ותפלה ועבודת השם, אדם כזה זהו רשע מרשע! ולכן אומרים חכמינו הקדושים (סנהדרין קי): כול החולק על רבו כחולק על השכינה; לא רק על רבך אתה חולק, אלא על הקדוש-ברוך-הוא בעצמו. וכן אומרים (שם): כל העושה מריבה עם רבו פעושה מריבה עם השכינה. שמו שמים! הצדיק שדבוק בהקדוש-ברוך-הוא, עזב את הכל, השליך מחו ודעתו, בטל תורה, זרק את כל עסוקיו הקדושים, כדי להגביה ולהוציא אותך מהשאול תחתית ומתחתיו, ולנקותך מעברות, והביאך למה

שְׁהֵבִיא, וּלְבִסּוֹף אֵינָךְ מִתְבַּיֵּשׁ לְדַבֵּר עַל רַבִּי כְּזֶה וְצַדִּיק
 קְדוֹשׁ וְנוֹרָא זֶה, הֲלֹא בְּזֶה אַתָּה מְגַלֶּה אֶת רְשָׁעוֹתָךְ, עַד
 כְּדֵי כֶּף שְׂאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שם), לֹא דֵי שְׂאִסוּר
 לְדַבֵּר נֶגֶד רַבּוֹ, אֲלֵא כָּל הַמְהַרְהֵר אַחַר רַבּוֹ, כְּאֵלוֹ
 מְהַרְהֵר אַחַר הַשְּׂכִינָה; אָסוּר לָךְ לְהַרְהֵר אֵיזֶה הַרְהוּר
 רַע נֶגֶד רַבֶּךָ, כִּי אַתָּה מְהַרְהֵר בְּזֶה אַחֲרָיו יִתְבַּרֵּךְ. כָּל-כֶּף
 צָרִיכִים לְהִזְהֵר בְּ"כְבוֹד רַבּוֹ". וּדְבָרִים אֵלּוֹ כָּל בְּחוּר
 וְכָל תַּלְמִיד יִשְׁיבָה צָרִיף לְחַקֵּק הֵיטֵב הֵיטֵב בְּדַעְתּוֹ,
 צָרִיכִים לְהִזְהֵר מְאֹד לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת רַבּוֹ וְרֹאשׁ
 הַיְשִׁיבָה וְהַמְשַׁגֵּיחַ שְׁלוֹ. וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּבוֹד
 הַצַּדִּיק, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּבוֹד הַצַּדִּיק, שְׁמַלְמֵד אוֹתוֹ
 רַב חֲכָמָתוֹ. חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פֶּרֶשָׁה
 טו, סִימָן יז): מַה זֶה כְּבוֹד רַבּוֹ? אֲמָרָה תוֹרָה, שְׁלֹא יַעֲמֵד
 בְּמַקוֹמוֹ, וְלֹא יֵשֵׁב בְּמַקוֹמוֹ, וְלֹא יִהְיֶה סוֹתֵר אֶת דְּבָרָיו,
 וְכִשְׁהוּא שׂוֹאֵל הֶלְכָה, שׂוֹאֵל בְּיִרְאָה, וְלֹא יִקְפֹּץ לְהַשִּׁיב,
 וְלֹא יִהְיֶה נִכְנָס לְתוֹךְ דְּבָרָיו, שְׁכָּל מִי שְׂאִינוֹ נוֹהֵג בְּרַבּוֹ
 כָּל הַמִּדּוֹת הַלְלוֹ — נִקְרָא רָשָׁע לְפָנֵי הַמָּקוֹם, וְתַלְמוּדוֹ
 נִשְׁתַּכַּח וְשָׁנוּתוֹ נִתְקַצְרוֹת; הָאֵם אָנוּ נִזְהָרִים בְּכָל
 הַדְּבָרִים הַלְלוֹ? ! רֹאִים אֲנָשִׁים מַחְצִיפִים פָּנִים נֶגֶד
 הָרֹאשׁ יִשְׁיבָה, וְאֵינָם נִזְהָרִים בְּכְבוֹדוֹ, אוּ בְּכְבוֹד הַרַב
 וְהַמְשַׁגֵּיחַ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שְׂאִינָם נִזְהָרִים בְּכְבוֹד הַצַּדִּיק
 הַדְּבוּק בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, שְׁמַחֲדִיר בָּנוּ גַם-כֵּן
 אֲמוּנָה.

וְלִכְּנֵן בַּחֲוָרִים יְקָרִים, תְּלַמִּידִים יְקָרִים! רְאוּ לְקַבֵּל
 עַל עֲצָמְכֶם מֵהַיּוֹם וְהִלָּאָה "כְּבוֹד רְבו", לְכַבֵּד אֶת רֹאשׁ
 הַיְשִׁיבָה, לְכַבֵּד אֶת הַמְּשֻׁגָּיִחַ, אֶת הַצַּדִּיק הַדְּבּוּק בְּאֵין
 סוּף בְּרוּךְ הוּא, הַמְּגַלֵּה לָנוּ אֲמוּנָה, הַמְּגַלֵּה לָנוּ דֶרֶךְ
 בַּחַיִּים, אֵיךְ לְעַבְרָם, וְאֵיךְ לְהַחֲזִיק בָּהֶם מֵעַמָּד, כִּי
 הָעוֹלָם הַזֶּה מְלֵא נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים, וּבִפְרֹט בְּעֵתִים
 הַלְלוּ, שֶׁהָעַרְב־רַב מִתְּפַשְׁטִים בְּעוֹלָם, וּמִכְשִׁילִים אֶת
 נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכַפִּירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, וְאֵינָם מִתְּבַיְשִׁים
 לְדַבֵּר פְּתוּחַ נֶגֶד הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְנֶגֶד כָּל הַקְּדוֹשׁ
 לְעַם יִשְׂרָאֵל, וּמִפְקִירִים, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, אֶת הַנְּשִׁים
 בְּפָרִיצוֹת, הָעוֹשִׂים פְּרֻצוֹת בְּנַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמְסַתּוּבּוֹת
 עֲרָמוֹת כְּחִיּוֹת הַשָּׂדֶה, כְּדֵי לְהַכְשִׁיל אֶת בְּנֵי וּבְנוֹת
 יִשְׂרָאֵל, שֶׁזוֹ עֲצַת בְּלָעַם, שֶׁכָּל הֶרְחוּבוֹת מְלֵאִים שְׂקוּץ,
 נְאוּף, תְּעוּב וְזֵהוּם, לְהַכְשִׁיל בְּנֵי-אָדָם בַּפְּגָם הַבְּרִית,
 שָׁזָה הַחֲטָא הַחֲמוֹר בְּיוֹתֵר, שֶׁמְטַמְטֵם אֶת הַמַּח וְהַשֶּׁכֶל.
 וְהִנֵּה בָּא הַצַּדִּיק הָאֱמֵת, הָרַב שֶׁבְּדוֹר, שְׂמוּסֵר נִפְשׁוֹ
 בְּשִׁבְלֵנוּ, וּמִקְרָבֵנוּ אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזַי אֵיךְ הֵיכָן
 "כְּבוֹד רְבו"? ! הֲאֵם אֲנַחְנוּ מְכַבְּדִים אוֹתוֹ? ! הֲאֵם אָנוּ
 עוֹמְדִים לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ אֲרִץ? ! הֵן אֱמֵת שֶׁהוּא מִתְּלַבֵּשׁ
 בְּכָל מֵינֵי לְבוּשִׁים, עַד שֶׁאָנוּ חוֹשְׁבִים שֶׁהוּא אָדָם
 פְּשוּט, וְאֵינָנוּ שָׂמִים לֵב אֶל גְּדֵל רַחֲמָנוֹתוֹ שֶׁמֵּרַחֵם
 עָלֵינוּ. כְּמוֹכָא בְּדַבְּרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן
 ז'), שֶׁעַקֵּר רַחֲמָנוֹת הַצַּדִּיק — לְהוֹצִיאָנוּ מֵעוֹנוֹנוֹת, וְזֶה

נקרא מנהיג אמת, צדיק אמת, רב אמת, שמרחם
 עלינו ומוציאנו מעוונות. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן,
 חלק א', סימן רמג), שכל מה שהצדיק יותר גדול, הוא יכול
 להתלבש בלבוש כזה, שלא יראו עליו מאומה.
 וכמאמר ז"ל (ידיים ג, ה): כל הכתובים קדש, ושיר
 השירים קדש קדשים. מרב קדשה שיש בשיר השירים,
 כשאדם מסתכל בו, הוא חושב שזהו שיר של חשק,
 ומתפלא שלא מזכר אפלו פעם אחת שם הוי"ה ברוך
 הוא, כן מרב קדשתו של הצדיק, לא רואים אצלו
 כלום, אבל אדם צריך לתפס ולקלט: "מי החדייר בי
 אמונה בהקדוש-ברוך-הוא?! מי הכניס בי תשוקה
 לפתח את הפה לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא?! ומי
 למד אותי איך ללמד תורה, אם לא זה הצדיק הגדול
 במעלה נוראה ונפלאה מאד, שמלביש עצמו בלבושים
 כאלו, שאני יכול לטעות שהוא החבר שלי, או לחשב
 שאני יותר גדול ממנו", אין זה אלא הטמטום שאנחנו
 מטמטמים בו מרב עוונות. ולכן כל תלמיד וכל בחור
 צריך לשמור מאד מאד על "כבוד רבו", כבוד ראש
 הישיבה, כבוד המשגיח וכבוד הצדיק האמת, ולמסור
 נפשו בעבורו.

ב.

סדר ונקיון זהו יסוד ההצלחה ביישיבה

בנים יקרים, תלמידים אהובים! כל בחור צריך לזכור, אשר היסוד בחיים כדי להצליח זהו: סדר, גם למעלה ברקיע, השמש והירח והמזלות עומדים בסדר נפלא מאד, כל כוכב עומד במקום שלו, ואף אחד אינו נכנס במקום זולתו, סדר צריך להיות היסוד אצל בחור, מתי הולך לישן, מתי קם, מתי לומד ואוכל, הסדר הוא סוד ההצלחה של בחור, וכן הנקיון חשוב מאד, שיהיה נקי בבגדיו ובגופו ובמקומו, בזה מראה על נקיון מחו ונשמתו, כי אם בחור מזניח את גופו ואינו רוחצו, ונודף ממנו ריח רע, הוא מורה ומגלה שנשמתו פגומה, וכן אם יש פתמי לכלוף על בגדיו, סימן שמחו מלכלף. ואומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קכז): הבגדים הם בסוד החשמל שהוא שמירה, על-כן צריכים להזהר שהבגדים יהיו שלמים ולא קרועים, כי הוא קלקול השמירה, והבגדים בעצמם יתבעו אותו, אם אינו נזהר בהם. הנקיון בחדר האכל זה צריך להיות היסוד אצל כל בחור, אכלת — תנקה אחריך, ואף שיש אחד המנקה, תטרח גם אתה ותושיט יד וכתף, כי אף אחד אינו משרת שלך, ובזה אתה מוכיח שהנך מסדר ומישב בדעתך, אבל אם בחור מזניח עצמו וסביבתו, אוכל

ומשליך על הארץ את הפסלת וכו', או מותר את האשפה על השלחן, בזה מראה את רע מדותיו, שהוא רחמנא לישזבן, מלכלך בעברות, ומכל שכן וכל שכן מטתו של האדם, על-ידה מגלה מיהו. עליו לראות שהמצעים יהיו נקיים, אזי יודעים שהבחור נקי, אבל אם מזניח את הנקיות, סימן שהוא פגום. ולכן סדר ונקיון זה יסוד הצלחת כל בחור בישיבה, וזהו יסוד הצלחת עתידו, כי כפי שיתנהג בישיבה, כך ינהג כל החיים. ולכן כל בחור צריך להרגיל את עצמו לחיות עם סדר, להיות נקי, וזה מה שיועיל לו בחיים, וכלם יאהבו אותו. כי אין עוד דבר יפה יותר מסדר ונקיון, ואז יש לו הרבה חברים וידידים, וכלם חפצים להתחבר אליו, לא-כן בחור שנודף ממנו ריח רע, מעורר שאט נפש לעמד על ידו, בגדיו מלכלכים, ריח רע נודף ממטתו, אף אחד אינו רוצה להתחבר אליו. ולכן הסדר והנקיון זהו יסוד הצלחת כל בחור.

ג.

קניית מדות טובות, זה סימן לטהר הנפש

בנים יקרים, תלמידים אהובים! אין עוד דבר כל-כך חשוב לבחור כמדות טובות. וזאת עליכם להבין, בחורים יקרים, תלמידים אהובים, שקניית מדות

טובות זה סימן לטהר הנפש, אם קונים לעצמם מדות טובות, עוזרים אחד לשני, מכבדים זה את זה, זה סימן על נפש נקייה. רבנו ז"ל חבר "ספר המדות", ואמר שהספר הזה עשה אותו ליהודי. וחסר הרבה בספר זה ולמד בו הרבה מאד, והלך כפי הכתוב בו. ולכן אמר רבנו ז"ל, שרוצה שכל אחד מאנשי שלומנו ילמד "ספר המדות", עד שיהיה שגור על פיו, כי המדות הן עקר האדם, כי במדה שאדם מודד בה מודדים לו (מגלה יב:). ויש מאמר החכם: 'בקש מה שאתה צריך לו, ועזב מה שאין אתה צריך לו'. רואים בני-אדם מחפשים דברים שאינם שיכים אליהם, ומזניחים את השיך להם. אל תחפש גדולות, תחפש מדות טובות. ועקר המדות זה בין אדם לחברו, לעזר זה לזה, כי אין עוד יפי של בחור כשעוזר לזולת. ומכל שכן תלמיד שעוזר לרבו, זה נקרא תלמיד מסור, שאפלו רבו כועס עליו — אינו מגיב, וזה מה שאומרים חכמינו הקדושים (ברכות סג:): כל תלמיד שכוועס עליו רבו ראשונה ושניה ושותק, זוכה להבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות, אם הרב צועק עליך ואתה מקבל הכל באהבה, כי יודע אתה שיש לרב כונה, סימן שיש לך מדות טובות. אבל אם אתה חצוף נגד רבך, אתה מעז פנים נגד ראש הישיבה, אתה מוכיח בעליל שאתה מגשם ומזהם, וחסר מדות טובות. ולכן צריכים לשמר מאד על קניית מדות טובות,

שְׁהֵן סִימָן לְטֹהַר הַנֶּפֶשׁ. וְתָמִיד תִּלְמִידִים יִקְרִים,
 בַּחֲוָרִים אֲהוּבִים, זָכְרוּ אֶת מֵאֲמָרָם ז"ל (עין בְּכֹא קִמָּא נו.).
 אֲסוּר לְהַנִּיחַ דְּבָרֵי הָרַב וְלִשְׁמַע דְּבָרֵי הַתְּלָמִיד; צְרִיכִים
 תָּמִיד לִשְׁמַע מֵהַיֵּשׁ לְרַב לֹמַר וְלֹא לְהַפְּךָ. הַיּוֹם רוֹאִים,
 שִׁישָׁנִים חֲצוּפִים כְּאֵלוֹ, אֲשֶׁר אֵינָם מִתְּבַיְשִׁים לְדַבֵּר עַל
 רַבָּם; רַבָּךְ שְׁלֵמְדָךְ תּוֹרָה, שֶׁהַכְּנִיס בְּךָ מְדוּת טוֹבוֹת,
 שֶׁהַחֲדִיר בְּךָ תִּשְׁוֶקָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, תִּפְלָה וְהַתְּבוּדוֹת
 וְהַתְּמָדָה וְכוּ' וְכוּ' זֶהוּ רַבָּךְ! וְהִנֵּה אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁהֵנָּךְ
 יוֹתֵר גָּדוֹל מֵהַרְבֵּי? ! שְׂכַחְתָּ אִיךָ נִכְשַׁלְתָּ בַּפְּגָם הַבְּרִית,
 וְיִשְׁבַּתְּ בְּתוֹךְ זְהֵמַת הַנְּאוּף, וְרַק הַרְבֵּי הָיָה הוֹרִיד עֲצָמוֹ
 אֵלָיךְ וְקָרַב אוֹתְךָ וְהַגְּבִיָּה אוֹתְךָ. וְתִרְאֶה לְהִיכֵן נִשְׁלַכְתָּ
 וְנִפְלַתָּ, וְעַתָּה אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁהֵנָּךְ גָּדוֹל יוֹתֵר מֵרַבָּךְ? !
 הֲלֹא עָקַר קְנִיַת מְדוּת טוֹבוֹת, זֶה לִשְׁמַשׁ אֶת הָרַב, וְלֹא
 בַּחֲנָם שְׂאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כְּתוּבוֹת צו.): כָּל הַמוֹנֵעַ
 תִּלְמִידוֹ מִלְּשִׁמּוֹ, כְּאֵלוֹ מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ חֶסֶד, וּפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ
 יִרְאֵת שָׁמַיִם; הָרַב צְרִיף לְרֹאוֹת לְהַנִּיחַ שֶׁהַתְּלָמִידִים
 יִשְׁמְשׁוּ אוֹתוֹ, וְכֵן יִלְמְדוּ מִמֶּנּוּ מְדוּת טוֹבוֹת. הָרַב חֵי
 בְּזֵה הָעוֹלָם וּמִתְּנַהֵג בְּזֵה הָעוֹלָם, יֵשׁ לוֹ אֲשֶׁה, וְזֶהוּ
 לְמוֹד אִיךָ מִתְּנַהֵגִים עִם הָאֲשֶׁה, הָרַב זֶה סֵפֶר תּוֹרָה חֵי,
 תּוֹרָה שְׁלֵמָה, צְרִיכִים לִשְׁמַשׁ אֶת הָרַב, לְרֹאוֹת אֶת
 מְדוּתוֹ, בְּעֵת שֶׁעוֹבֵר עָלָיו צְרוּת לְרֹאוֹת אִיךָ מִחֲזִיק
 מֵעֵמֶד. וְלָכֵן קְנִיַת מְדוּת טוֹבוֹת, זֶה סִימָן לְגִדְלַת הַנֶּפֶשׁ.
 וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרִכוֹת מז.): קָרָא וְשָׁנָה

ולא שמש תלמידי חכמים — הוא עם הארץ; כי העקר — שמוש תלמידי חכמים, לראות איך רבו הקדוש מתנהג, איך הראש ישיבה מתנהג, והם צריכים להיות הסמל של מדות טובות. יש מאמר החכם: 'אם תצא מזה העולם, מה שייספיק לך המעט יספיק לך, ואם לא תצא ממנו, מה שלא יספיק לך, כלום לא יספיק לך'; זה מה שלומדים מהרב והצדיק האמת, כמו בא (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נד), שצריכים לקבל מהרב מדת הסתפקות, לא לרצות יותר ממה שיש לו, וזהו שאומר החכם: 'אין עשר כרצון והסתפקות'; מצד אחד אתה צריך לרצות הרבה דברים, ומצד שני תסתפק במה שיש לך; כמאמרם ז"ל (אבות ד, א): איזהו עשיר השמח בחלקו; ואלו המדות טובות שבחור ישיבה יכול לקנות לעצמו; ואם נקנה לעצמנו מדות טובות, אזי שמנו הטוב יצא לפנינו, שזה מה שהחכם מפל האדם אומר (קהלת ז, א): טוב שם משמן טוב; אומרים חכמינו הקדושים (שמות רבה, פרשה מת, סימן א'): שמן טוב זה רק מחדר לעליה, אבל שם טוב הולך מסוף העולם ועד סופו; איך קונים שם טוב? על ידי מדות טובות, שזה סימן לטהר הנפש, ולכן כל בחור צריך להזהר לקנות מדות טובות, ואז יהיה הכי מאשר בחיים.

ללמוד על-פי סדר-דרך-הלמוד של רבנו ז"ל

בחורים יקרים, תלמידים אהובים! מאחר שזכינו להתקרב אל רבנו ז"ל, עלינו לשמח מאד. רבנו ז"ל נשלח לדורותינו אלו מתנה לכל עם ישראל, רבנו ז"ל אינו מצמצם בשום מקום, אלא בתוך ספריו הקדושים "לקוטי-מוהר"ן", "ספורי-מעשיות", "ספר-המדות" ושיחותיו הקדושות, ולכן כל מי שלומד יותר את ספריו הקדושים, ונכנס בתוך שכלו וחקמתו ונשמתו, הוא מכיר את הצדיק יותר ויותר. וכמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קצב), ששכלו ונשמתו של הצדיק הם בתוך ספרו. ולכן כל מי שלומד יותר ספרי רבנו ז"ל, הוא יותר מקרב אליו ז"ל. ולכן אל תחיו באשליות, שדבר רבנו ז"ל מצמצם באיזה מקום, לא ולא! מי שלומד יותר ספרי רבנו ז"ל, הוא יותר מקרב אל רבנו ז"ל, כי רבנו ז"ל נמצא בתוך ספריו. ולכל תטעה אתכם איזו קבוצה קטנה שקוראים עצמם מנהיגים, שפנו לעצמם 'שול', וחושבים שהם בעלי-בתים על דבר רבנו ז"ל, זו טעות חמורה, ועליהם אמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סא), מסכנים, שאינם יכולים להנהיג את עצמם, ואיך יכולים להנהיג את אחרים?! יש משגע מטרח שסובל על העצבים, יש לו

פחד גבהים, ולכן אינו נוסע אל ציון רבנו ז"ל, וקורא את עצמו מנהיג, והוא אומר, שדבר רבנו ז"ל איננו שיף לספרדים, והוא גזען גדול, ואמרותיו העסיסיות נגד אחינו בני ישראל מעדות המזרח מפרסמות, אוי לו ואוי לנפשו המטרפת, והרבה אנשים מכתירים אותו, כאלו הוא הבעל-הבית, איזה שגעון, איזו שטות היא זו! ולכן תוציאו את זאת מדעתכם, ותדעו לכם, שרבנו ז"ל נמצא רק בתוך ספרו הקדוש "לקוטי-מוהר"ן", ואמר, שמי שילמד בספרו, תפתח קשיות גידיו, ויהיה נעשה בעל תשובה ובעל השגה גדול. ואמר, שספרו הוא 'אתחלתא דגאולה', ורצה מאד שנלמד ספרו, עד שיהיה שגור על פינו בעל-פה. וכן "ספורי-מעשיות" שמעוררים מהשנה, כמובא (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס'), ובפרט "ספר-המדות" בקשנו רבנו ז"ל ללמדו הרבה. ולכן כל מי שלומד יותר ספרי רבנו ז"ל, הוא יודע שרבנו ז"ל מתנה לכל עם ישראל, ועליו לפרסם ולגלות אור רבנו ז"ל. והנה הסמ"ך-מ"ם אינו נח ואינו שוקט, ורוצה רק להעלים ולהסתיר את דבר רבנו ז"ל. וספר לנו רבנו ז"ל (ספורי-מעשיות, מעשה ז', מהיבוב והענכביש), שקדם שירדה נשמתו לזה העולם, צעק הסמ"ך-מ"ם בכל העולמות: אם הנשמה הזו תרד, אין לי מה לעשות. ואמרו לו: הנשמה הזו מכרחה לרדת, ואתה תצא ותמצא לה עצה. ויצא וחזר עם איזה זקן טפש

וְצַחַק וְצַחַק, וְאָמַר הַסֵּמ"ךְ-מ"ם: אֵינִי מִפְּחַד, הַנִּשְׁמָה
 הַזֹּאת יְכוּלָה לְרַדֵּת. וּמִיֵּהוּ הַזֶּקֶן הַטֶּפֶשׁ? זֶה שֶׁבָּא עִם
 הַצַּחֲוֹק וְצוּחַק עִם הַפֶּתֶק, וְאוֹמֵר: נ' נח' נחמ' וכו' וכו',
 שֶׁזֶה גֹרֵם בּוֹשׁוֹת וְחַרְפוֹת לַחֲסִידוֹת בְּרַסְלָב. וְכִמוֹ אֵלֹה
 הַכְּנוּפִיָּה הַקְּטַנְטָנָה הַמְתִּימָרִים לוֹמֵר, שֶׁהֵם הַמְּנַהֲיָגִים,
 וְחוֹשְׁבִים שֶׁרַבְּנוּ ז"ל מְצַמְצָם ב'שׁוֹל', וְכֵאלֹהֵי רַק שֵׁם
 רַבְּנוּ ז"ל, אֲשֶׁר הֵם סֵתֵם בְּעֲלֵי דַמְיוֹן, כְּמוֹ-כֵן וְיֹתֵר מִכֵּן
 כָּל הָעֲנִיָּן שֶׁל הַפֶּתֶק, זֶה לִיצְנֹת אַחַת גְּדוֹלָה מְאֹד! כִּי
 הִיא יְהוּדֵי בְּשֵׁם ר' יוֹאֵל אֲשֶׁכְּנֹזֵי ז"ל, שֶׁגָּר בְּטַבְּרִיָּה,
 וְהוּא הִיא אִישׁ שְׂמַח, וְרָאָה אֵיךְ שֶׁרוֹדְפִים אֶת הָאֲבֵרָה
 יִשְׂרָאֵל דֵּב אֹדֶסֶר שֶׁנֶּפֶל בְּדַכְּאוֹן, אֲזִי כָּתַב לוֹ פֶּתֶק,
 וְהַכְּנִיסוֹ בְּתוֹךְ הַ"לְקוּי־מוֹהַר"ן" שְׁלוֹ, וּמִסְכֵּן הֵהוּא
 חָשַׁב וְדַמְיָן לְעַצְמוֹ שֶׁרַבְּנוּ ז"ל שָׁלַח לוֹ פֶּתֶק, וְכִשְׁבָּא
 אֶל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ לְפָרְסֵם זֹאת — צַחֲקוּ מִמֶּנּוּ כָּלֵם,
 וּמְרַב בּוֹשָׁה הֶחֱבִיאוּ, עַד שֶׁשְׁלַעַת זִקְנָתוֹ בָּאוּ כַּמָּה
 מְשַׁגְּעִים צַרְפְּתִיִּים, וְהוֹצִיאוּהוּ מִהַמּוֹשֵׁב זִקְנִים, וְעַכְשָׁו
 הֵם עוֹשִׂים עֵסֶק גְּדוֹל מְזֵה, וְעוֹשִׂים בְּזִיוְנוֹת, וְכוֹתְבִים
 עַל כָּל הַקִּירוֹת: נ' נח' וכו', וְעוֹשִׂים עַל זֶה שִׁירִים
 וְקוֹפְצִים, וְעוֹשִׂים בְּזִיוְנוֹת גְּדוֹלִים לְדַבַּר רַבְּנוּ ז"ל,
 בְּשַׁעֲהַ שְׁאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (סִפְרֵי-הַמִּדּוֹת, אוֹת צַדִּיק, סִימָן נט): מִי
 שְׁאוֹהֵב אֶת הַצַּדִּיק, צָרִיךְ לְשַׁמֵּר אֶת הַצַּדִּיק, שֶׁלֹּא יֵצֵא
 עָלָיו שֵׁם רַע; וְהֵם גּוֹרְמִים שֶׁבַּחֲוָרִים יְקָרִים, אֲבֵרָכִים
 בְּנֵי תוֹרָה חֲסִידִים וְאֲנָשֵׁי מַעֲשֵׂה, יִתְרַחֲקוּ מִרַבְּנוּ ז"ל.

וְעַלֵּינוּ לְדַבֵּר מְזֵה וּלְפָרְסָם אֶת זֹאת, אֲשֶׁר כָּל הָעֲנִיָּן הַזֶּה
 הוּא רַק לִיְצִי לִיְצִנּוֹת, וְהַכֵּל דְּמִיּוֹן אֶחָד גָּדוֹל, וְעַל אַחַת
 כַּמָּה וְכַמָּה בָּאִין עֵרֶךְ צְרִיכִים לְדַעַת, שְׂאָם רַבְּנוּ ז"ל
 הֶעָמִיד שְׁנֵי עֲדִים צְדִיקִים קְדוֹשִׁים, וְאָמַר: כָּל מִי
 שְׂיָבֹוא לְצִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ שְׁלִי בְּעִיר אוֹמֵן, וְיִתֵּן פְּרוּטָה
 לְצַדָּקָה, וְיֹאמַר עֲשֶׂה מְזִמּוֹרֵי תְהִלִּים הַנִּקְרָאִים 'תְּקוּן
 הַכְּלָלִי', אֲפֹלוּ אִם גָּבְהוּ וְעֲצָמוּ חֲטָאִיו וּפְשָׁעָיו, יוֹצִיאוּ
 מִהַשְּׂאוּל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו. וְאִיךְ יָכוֹל לָבֹוא אָדָם
 שְׁנוֹלָד בְּטִמְאָה, וְהִתְחַנֵּף בְּחַנוּף פְּפָרְנִי, וְהֵיּוֹם חֹזֵר
 בְּתִשְׁבּוּבָה, וְכִכֵּר נַעֲשֶׂה רֹאשׁ הַמְּדַבְּרִים, וְהוּא פּוֹעֵר פִּיּו
 נֶגֶד הַנְּסִיעָה לְצִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל בְּעִיר אוֹמֵן?! בְּשַׁעַה
 שְׂאִישׁ אֱלָקִים קְדוֹשׁ וְנוֹרָא מְאֹד — רַבְּנוּ ז"ל גָּלָה לָנוּ
 עַל-יְדֵי שְׁנֵי עֲדִים כְּשָׂרִים, וְהִבְטִיחַ הַבְּטָחָה כְּזוֹ: תְּבֹאוּ
 אֶל הַצִּיּוֹן שְׁלִי, וְתִתְּנוּ פְּרוּטָה לְצַדָּקָה, וְתֹאמְרוּ הֲעֲשֶׂה
 מְזִמּוֹרֵי תְהִלִּים הַנִּקְרָאִים 'תְּקוּן הַכְּלָלִי', אֲנִי אוֹצִיאֲכֶם
 מִהַשְּׂאוּל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו, בְּפִאוֹת אַחַז אֶתְכֶם
 וְאוֹצִיאֲכֶם. וְאִיךְ יָכוֹל לָבֹוא טְפָה סְרוּחָה, אִף שְׂקוּרָא
 עֲצָמוּ 'חֹזֵר בְּתִשְׁבּוּבָה', וְלַחֲלֹק עַל זֶה?! אוֹי לְאוֹתָהּ
 בּוֹשָׁה, אוֹי לְאוֹתָהּ חֲרָפָה, אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ!

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְגִלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת אוֹר רַבְּנוּ ז"ל
 בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, בְּחוּרִים יְקָרִים, תְּלַמִּידִים אֲהוּבִים!
 רַבְּנוּ ז"ל נָתַן לָנוּ סֵדֶר-דֶּרֶךְ-הַלְמוּד נִפְלָא מְאֹד, אֲשֶׁר מִי

שִׁילָף בְּסִדְרֵ-דָרָךְ-הַלְמוּד שְׁלוֹ, יְכוּל לְהִיּוֹת בְּקִי בְּכָל
הַתּוֹרָה כְּלָה, כְּמוֹבָא (שיחות ה"ר"ן, סימן עו), שְׂרַבְנוּ ז"ל
הַחֲזִיק, שְׂצָרִיכִים לְלַמַּד בְּכָל יוֹם מִקְרָא, וּלְהִתְחִיל
מֵהִתְחִלָּה וְלִסִּים, וְאַפְלוּ שְׁאַתָּה לֹא מִבֵּין תִּגְרַס, וְתִתְחִיל
מֵהִתְחִלַּת הַתַּנ"ךְ, עַד שְׁתַּזְכֶּה לְסִים אֶת כָּל הַתַּנ"ךְ,
וּמִלְבַּד זֹאת תִּלְמַד בְּכָל יוֹם חֲמֵשׁ וְרִש"י עִם הַתַּרְגוּם
מִפְרֶשֶׁת הַשָּׁבוּעַ, בְּאִפְן שְׁתַּזְכֶּה לְסִים בְּכָל שָׁבוּעַ שְׁנַיִם
מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגוּם עִם פְּרוּשׁ רִש"י ז"ל, וְזֶה צָרִיךְ
לְהִיּוֹת לָכֶם חֵק וְלֹא יַעֲבֹר. כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ
(בְּרִכוֹת ח.): לְעוֹלָם יִשְׁלִים אָדָם פְּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצְּבוּר,
שְׁכָל הַמְּשָׁלִים פְּרָשִׁיּוֹתָיו עִם הַצְּבוּר, מְשָׁלִימִין לוֹ יָמָיו
וְשְׁנוֹתָיו; וְאִין עוֹד סִגְלָה יוֹתֵר גְּדוּלָּה לְאַרְיִכוֹת יָמִים
וְשְׁנַיִם, כְּמוֹ לְהַזְהִיר לְסִים בְּכָל שָׁבוּעַ אֶת פְּרֶשֶׁת הַשָּׁבוּעַ
שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגוּם עִם פְּרוּשׁ רִש"י ז"ל, שְׁזֶה
גוֹרֵם לְיִרְאַת שָׁמַיִם. וְכֵן אָמַר רַבְּנוּ ז"ל עַל לְמוּד סֵפֶר
הַתַּנ"ךְ, שְׁזֶהוּ סֵפֶר מוֹסֵר שְׁלוֹ, כִּי לְמוּד הַתַּנ"ךְ צָרִיכִים
לְפָרֵשׁ עַל עֲצָמוֹ, כִּי כָּל אֶחָד מְרַמֵּז בְּתוֹךְ הַתַּנ"ךְ, וְכָל
דְּבָרֵי הַנְּבִיאִים סוֹבְבִים גַּם עָלָיו. וְכֵן לְקַחַת מְשָׁנִיּוֹת
וּלְהִתְחִיל מֵהִתְחִלָּה לְגֵרַס פְּרָק אַחַר פְּרָק, עַד שְׁיַזְכֶּה
לְסִים שְׁשֶׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, וַיִּתְחִיל שׁוֹב, וּכְשֵׁיִסִּים יִתְחִיל
שׁוֹב וְשׁוֹב, וּכְמוֹ-כֵן יַעֲשֶׂה לְעֲצָמוֹ שְׁעוֹר בַּגְּמָרָא, יִלְמַד
דָּף אַחַר דָּף, עַד שְׁיִסִּים פְּרָק, וַיִּלְמַד פְּרָק אַחַר פְּרָק, עַד
שְׁיִסִּים מִסְכָּתָא, וְכֵן יִסִּים מִסְכָּתָא אַחַר מִסְכָּתָא, עַד

שִׁיִּסִים אֶת כָּל הַשִּׁס כְּלוּ, וְכֵן בְּד' חֲלָקֵי שְׁלֶחַן עָרוּף
 וְכֵן בַּמְדַּרְשִׁים וּבְסִפְרֵי הַזְהָר וְהַתְּקוּנִים, וְזֶה דֶרֶךְ הַלְמוּד
 שֶׁל רַבְּנֵנוּ ז"ל, שֶׁכָּל בַּחֲוֹר יָכוֹל לְהַצְלִיחַ בְּדֶרֶךְ זוֹ. וְלִכֵּן
 בַּחֲוָרִים יִקְרִים, תְּלַמִּידִים אֲהוּבִים! כִּדְאִי לָכֶם לַעֲיֵן
 הֵיטֵב בְּדַבְרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל, אֲשֶׁר מְגַלֶּה לָנוּ אֵיךְ לִוְמָדִים
 תּוֹרָה, וְאֵיךְ יְכוּלִים לְהִיּוֹת בְּכָל חֲלָקֵי הַתּוֹרָה. אֲשֶׁרִי
 הַבַּחֲוֹר שְׂאִינוּ מְטַעֵה עֲצָמוֹ וְלוֹמֵד תּוֹרָה עַל-פִּי סֵדֵר
 דֶּרֶךְ הַלְמוּד שֶׁל רַבְּנֵנוּ ז"ל, אֲשֶׁר לֹא יֵאָרֵךְ זְמַן, וַיִּסִּים
 כָּל הַתַּנּוּ"ף וְכָל שֵׁשׁ סְדְרֵי מִשְׁנָה, בְּבִלִי, יְרוּשְׁלָמִי,
 תּוֹסֵפְתָא, רַמְבַּ"ם, טוֹר וְשְׁלֶחַן עָרוּף, וְכָל הַמְדַּרְשִׁים
 כָּלֵם, וְסִפְרֵי הַזְהָר וְהַתְּקוּנִים, וְכָל הַשּׁו"תִים, כִּי אִם
 לִוְמָדִים בְּסֵדֶר-דֶּרֶךְ-הַלְמוּד שֶׁל רַבְּנֵנוּ ז"ל, אֲזִי
 מְצַלִּיחִים; אֲשֶׁרִי הַבַּחֲוֹר וְהַתְּלַמִּיד שְׁלוֹמֵד תּוֹרָה עַל-פִּי
 סֵדֶר-דֶּרֶךְ-הַלְמוּד שֶׁל רַבְּנֵנוּ ז"ל, אֲזִי תָמִיד יִהְיֶה עָסוּק,
 וַיִּכְנֹס מִחוּ וְדַעַתּוֹ בַּתּוֹרָה, וַיִּצְלִיחַ דִּרְכוֹ תָמִיד. הַקְדוּשָׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא יִזְכֶּה אֶתְכֶם, בַּחֲוָרִים יִקְרִים, תְּלַמִּידִים
 אֲהוּבִים! לְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵינוּ אֱלֹהִים, וְאִז טוֹב לָכֶם כָּל
 הַיָּמִים, אָמֵן וְאָמֵן!

תם ונגשלים, שבח לאל בורא עולם!